

Boven de heide werd een hardnekkige strijd tusschen kievit en kraai gevoerd. Telkens vloog de kievit naar boven, om dan ineens naar omlaag te dalen en al die handige manoeuvres gingen gepaard met veel lawaaimakende kreten van mijnheer Vanellus. Die strijd tusschen kieviten en kraaien is dikwijls genoeg te zien. Eerst is de kievit den zwarten eierendief aan het opjagen; maar van verre komt een tweede kievit aangevlogen en het werk wordt met vereenigde krachten voortgezet. Steeds meer kieviten helpen den verdrukten bloedverwant en mooi is het, dat plotselinge zwenken te bewonderen.

Dan is de kievit boven, de kraai onder, het volgende oogenblik weer omgekeerd.

Meer en meer nader ik de uitgestrekte Soerensche bosschen. Amphitheatersgewijze rijzen ze omhoog; eerst een donkere dennengroep, daarachter jong, schitterend beukengroen als een lichtende plek tusschen die donkere wouden in en voor me uit glooit de zonnige zandweg, steeds kleiner en kleiner totdat hij plotseling tusschen bruine dennenstammen verdwijnt.

Heerlijk is het, van de hitte in een klein boschje uit te rusten. Aan den kant van de nog jonge sparren staat een groote paddenstoel. De hoed met een netwerk van witte aderen bedekt, de steel is bruin en ook hier loopt een fijner weefsel overheen. 't Is *Boletus chrysenteron*, een eetbare paddestoel. Dit exemplaar was echter half vergaan en verspreidde een ondragelijken stank.

Meer en meer helt de weg, nu begrensd door eikenhakhout en eindelijk ligt de boschpoort, gevormd door dicht bebladerde beuken, voor me.

Bij het Aardhuis volg ik een diepen groenbemosten ravijnweg en dwaal in de dichte loofbosschen van het kroondomein rond.

Een snel geritsel, en tusschen het struikgewas gluren twee reeën nieuwsgierig naar mij.

Ze zijn niet schuw en blijven doodstil staan; een mooi gezicht, die reeën in zoo'n groenend bosch, de fluweelen mosbodem met bloeiende boschbessen (*Vaccinium vitis idaea*) overdekt en tusschen het struikgewas de opgerolde pieken van Adelaarsvaren.

Dicht bij den Echoput zag ik nog de grauwe klauwier, die op een takje in het eiken hakhout zat. Voorzichtig sloop ik er naar toe tot op 2 M. afstand.

Prachtig kon ik elke detailteekening bewonderen, de pikzwarte streep door het oog en den kromgebogen bovensnavel.

Dat was nu eens aardig, dien vogel te zien, waarvan ze zooveel kwaads spreken, den moordeenaar, die levende insecten op dorens rijgt.

Veel van die dorensrijgerij kunt ge vinden in Brehm en zelf las ik eens in een werkje van Grant

Allen, dat dit klassieke dier ook jonge vogeltjes vangt en volgens andere boeken bemachtigt de klauwier kikvorschen, ja zelfs jonge wezeltjes, maar zooals de Heer Thijssse opmerkt, zal hier ook wel veel fantaisie bij in het spel zijn.

Na eene prachtige wandeling door de uitgestrekte bosschen kwam ik te Apeldoorn aan, om 7 uur 's avonds. 't Was dus een wandeling van ongeveer elf uur geweest.

Is zoo'n tochtje niet uitstekend voor de zomer-vacantie geschikt?

De Heer GUST VAN DE WALL PERNÉ, kunstschilder alhier, was zoo vriendelijk voor dit opstel enkele schetsen tijdelijk af te staan.

Amsterdam, 29 Mei 1905.

J. ALLEN.

ORNITHOLOGISCHE REISHERINNERINGEN.

De dag spoedde in ornithologische gedachtenwisseling ras ten einde, maar de regen wist van geen ophouden en 't zag er voor den terugtocht naar het station hoogst bedenkelijk uit. Toch werd deze na het avondeten, toen het reeds sterk begon te schemeren, aanvaard. Mijne booze verwachtingen van den tocht werden nog overtroffen, want de toestand der toch al slechte kleiweegen was, na een ganschen dag regen, waarlijk ontzettend. De weg voerde ons door onafzienbaar vlak veld, waar nog in enkele paren de groote trap broedt en ook de kleine trap door Kleinschmidt werd aangetroffen, en waar patrijzen in menigte aanwezig zijn. Herhaaldelijk hoorde ik koppels dezer vogels dichtbij opvliegen, maar kon ze in de steeds toenemende duisternis niet zien. Eindelijk, na een vol uur loopen over glibberige klei en door waterplassen, bereikten wij het armzalig gebouwtje dat als station der „Vicalbahn“ dienst doet. Zelden heb ik zulke natte voeten gehad en zelden heb ik meer mijn stevige jachtlaarzen gemist. Ds. Kleinschmidt moest in de nu ingetreden volslagen duisternis den moeielijk te vinden weg weer terugwandelen, maar hij had hooge laarzen en een regenjas aan!

Den volgenden morgen om 5 uur op; prachtig weer; afreis naar Brunswijk. Hier zou ik een bezoek brengen aan mijn ouden vriend Dr. O. Finsch, tot voor korten tijd conservator aan 't Leidsch Museum, thans verbonden aan een nieuw gesticht museum in bovengemelde stad, en zich voornamelijk met het ethnologisch deel daarvan bezig houdend.

Brunswijk is een allerliefste stad; onder de kleinere steden van Duitschland een van de beste, die ik

ooit bezocht heb. Ik heb daar twee dagen doorgebracht, twee onvergetelijke dagen vol van allerlei belangwekkends vooral op vogelkundig gebied.

Ten eerste mocht ik kennis maken met Professor R. Blasius, den man door wiens ijverige bemoeiingen indertijd de uitgave van Gätke's meesterwerk tot stand kwam, geneesheer, geoloog, reiziger en schrijver tegelijk, die onder de ornithologen een van de allereerste plaatsen inneemt. Aan den disch bij de familie Finsch waar de hertebout met goeden wijn werd begoten, bleek Prof. Blasius buitendien een hoogst aangenaam causeur te zijn en onder levendig gesprek snelde de avond maar al te spoedig voorbij. Ik moest van onze Nederlandsche vogelwereld een en ander vertellen en van wat er alzoo op ornithologisch gebied bij ons te lande geschiedt en.... niet geschiedt. Daarentegen kreeg ik van de Duitsche heeren allerlei belangrijks te hooren over de vreemde landen, die zij op hunne reizen hadden bezocht, en vertrok 's avonds naar mijn hôtél, rijker dan ik gekomen was.

De tweede dag van mijn verblijf werd allereerst gewijd aan een bezoek aan het Hertogelijk Natuurhistorisch Museum, waar ik door Prof. W. Blasius, broeder van den bovengenoemden hoogleeraar, in de collectiën werd rondgeleid. Dit Museum bevat eene verzameling opgezette gewervelde dieren, welke inderdaad van beteekenis mag genoemd worden. Zijn sommige zoogdieren, o. a. de groote feliden, niet bepaald uitstekend geprepareerd, de vogels zijn over het algemeen goed en de wijze van tentoonstelling voor het publiek verdient allen lof. De vogels toch staan niet, zooals in het Leidsch Museum, achter maar schuins boven elkaar, zoodat men elk exemplaar goed zien kan, wat te Leiden allermint het geval is. De vitrines staan dwars door de zalen in loodrechte richting op de wand, waar de vensters zich bevinden, zoodat zij van twee kanten licht ontvangen, 't geen een groot voordeel is. Biologische groepen van zeer verschillende diersoorten in hunne natuurlijke omgeving, zijn in menigte aanwezig, maar door gebrek aan ruimte, jammer genoeg, soms wat hoog geplaatst. Zulke groepen zijn voor het leekenpubliek heel wat leerrijker dan de lange rijen opgezette dieren in systematische orde.

Onder de vitrines bevinden zich zwarthouten kasten met laden, waarin een schitterende collectie vogelhuiden wordt bewaard. Deze collectie is niet voor het publiek, maar voor de

geval niet te denken viel. De door mij aangehaalde vogel, dien ik als prachtig volwassen haan liet opzetten, siert thans Carnegie's Museum te Pittsburgh (Pennsylvania) met eenige honderden andere vogels uit mijne voormalige collectie van opgezette exemplaren, welke ik voor enkele jaren verkocht, om mij verder toe te leggen op het verzamelen van huiden niet alleen uit Nederland, maar uit 't gansche palaeartisch gebied.

Nadat in de serre de koffie was gebruikt, kwam de equipage van den Heer Nehrkorn voor en reden we de stad uit ten einde het landgoed van de familie in oogenschouw te nemen.

Riddagshausen, het bedoelde landgoed, is eene riddermatige bezitting waar eene zoogenaamde „landoeconomie“ op groote schaal door een der gehuwde zoons van den Amtsrat Nehrkorn wordt gedreven. Een negentigtal koeien, waaronder enkele hollandsche, leveren de melk, die dagelijks aan eene fabriek wordt afgeleverd; boomgaarden, weiden en bouwakkers zag ik met zorg bewerkt worden.

Het interessantst op Riddagshausen zijn echter de plassen; ook deze worden geëxploiteerd en wel in hoofdzaak voor karperteelt, terwijl het riet tevens een niet onbelangrijk jaarlijksch bedrag oplevert. Uit vogelkundig oogpunt zijn die plassen met hun breede kragen van riet en biezzen zeer merkwaardig. In dat riet en in de omgevende kleine boschjes huizen de fazanten die hier volkomen wild zijn.

Na bezichtiging der boerderij, der tuinen, enz. werd, hoewel het reeds vier uur was, een kleine fazantenjacht voorgesteld, welke ik natuurlijk gaarne aannam. Onderweg naar het jachtterrein zag ik aan een beekje in het bosch even een groote gele kwikstaart, en toen we dit bosch verlieten, spreidde zich het fraaie panorama der met begroeide hoogten omgeven wateroppervlakte voor ons uit. Een vischarend (*Pandion haliaëtus* L.) zweefde er boven in de heldere lucht, maar hield zich op verren afstand, 't geen verstandig was, daar de Heeren Nehrkorn zulk een karperliefhebber niet gaarne bij hunne vijvers zien. Mij deed het genoeg, den arend te aanschouwen, vooral omdat ik nooit in de gelegenheid was geweest deze soort in 't wild gade te slaan; maar ik had dan ook geen belang bij de karpers.

Het riet, dat des zomers bewoond wordt door eene menigte rietzangers van verschillende soort, en waarin door buitenlandsche vogelkundigen, als Seebohm e. a. al heel wat verzameld is, strekt in den herfst tot slaapplaats aan tienduizenden spreeuwen. Zulk eene ongekende hoeveelheid spreeuwen als op dien avond toen de zon onderging en alles met de prachtigste zachte tinten werd overgoten, had ik zelfs in Holland nog nooit aanschouwd. Van alle kanten kwamen voortdurend kleinere en

grootere vluchten aanzetten, die zich tot één zwerm vereenigden en daarna, tot duizenden aangegroeid, hun spreeuwenwolkspel uitvoerden. Iederen avond kan men daar bij den grootsten plas hetzelfde schouwspel zien, dat voortduurt, totdat de duisternis invalt, waarop al de vogels zich onder oordeelverdoovend geraas in het riet storten om daar te overnachten. Dat het riet van die menigte bezoekers heel wat te lijden heeft, behoeft geen betoog.

Een bruine kuikendief, de karakteristieke roofvogel der rietvelden, en tevens de schrik der gevederde bewoners daarvan, werd nog gezien, evenals eene menigte witte kwikstaarten en boerenzwaluwen. Eenige mooie jonge fazanthanen werden geschoten (de hennen schiet men daar niet) en toen begon de duisternis zachtjes aan in te vallen en togen we naar huis. Het rijtuig van den Amtsrat bracht ons onder het geflonker der sterren naar Brunswijk terug.

Den volgenden dag reisde ik, hoogst voldaan over al het ornithologisch en oölogisch schoone, dat ik in die weinige dagen gezien had, naar huis.

Neerlangbroek, 24 December 1904.

Mr. R. Bⁿ SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG.

EEN MOOIE BLOEM VOOR DEN BIOLOGISCHEN TUIN.

In Mei van dit jaar kreeg ik van den heer Kerbert van de kweekerij Rozenhagen te Haarlem een wortelstok ten geschenke, die er niet zeer veelbelovend uitzag. Het was net een lange dunne raap met nauw merkbare groeispietsjes op den top, ongeveer als bij een peen, maar nog onduidelijker.

De naam van de plant, die er uit op moest schieten, kreeg ik er bij: *Incarvillea*, een Bignoniaceae; er moest een bijzondere merkwaardige beweging in de bloemkroon plaats grijpen, die de heer Kerbert bij zijn bestuivingsproeven had opgemerkt.

Vol verwachting keek ik dagelijks naar mijn raap, die in een bloempot in den tuin onder de aarde was gebracht. Maar die had den tijd en liet kalm naar zich kijken en deed verder niets.

Op eens verrastte het rare ding mij op een vroegen morgen in Juni met teekenen van leven; en in korten tijd, een dag of vijf hoogstens, schoten er een vijftal bladeren omhoog, die wel wat hadden van valerianblad; maar dan enkelvoudig en met den dikken bladsteel direct uit den wortelstok komend.

Van bloem niets te zien. Dus toch teleurstelling?